

URĂM CITITORILOR ȘI COLABORATORILOR „LEȘANA TOVA TICATEIVU“

REVISTA CULTULUI MOZAIC

APARE BILINAR

ADMINISTRAȚIA : str. Sfânta Vineri nr. 9, tel. : 15.50.90. REDACȚIA : București, str. Popa Rusu nr. 24, tel. : 11.80.80.

Anul XXXVII

Nr. 743

18 SEPTEMBRIE 1992

20 ELUL 5752

8 pagini 10 lei

MESAJUL DE ROȘ HAȘANA 5753

adresat comunităților evreiești din România de către
Eminența Sa dl Șef Rabin dr. MOSES ROSEN

Iubiți frați și surori,

La răspîntia dintre ani, răsună în toate sinagogile din Israel și din Diaspora eternul glas al cornului de berbec, Șofarul. Cu evlavie și emoție, rostim, în ruga introductivă la acest moment solemn, versetul cu care începe Psalmul 47 :

„Popoare, voi toate, stringeți-vă minile“. כל העמים חקקו כף.

Ne înfășurăm în multimilenara haină a strămoșilor noștri — Talit — și rostim, cu fierbinte evlavie, chemarea eternului bard al iudaismului, Regele David, chemare către umanitatea întreagă, din toate veacurile și de toate meridianele, menită să potolească patimile, să smulgă masca de pe chipurile tuturor aștătorilor la ură, chemare-ideal al păcii în lume.

Iar cornul de berbec — Șofarul — ne amintește de spiritul de sacrificiu al celui dintîi evreu — Avraham —, omul care întruchiează toate semințiile אב המין.

„Părintele sumedeniei de noroade“, al primului Om care L-a descoperit pe Dumnezeu abstract, Unul și Unic, pe Creatorul nostru, al tuturor. Ne cutremurăm cînd ascultăm sunetele întretăiate ale Șofarului,

care e departe de a fi o trimbiță vestitoare de victorii, de triumfuri, ci adresează fiecărei conștiințe umane, fiecărui suflet-scînteie desprinsă din flacăra sfîntă a Dumnezeirii, chemarea la unitate, la dragoste.

Și rugăciunile noastre de Anul Nou? Ele privesc soarta întregii omeniri, ele nu se situează în restrînsul cadrului unei națiuni, ci cuprind universul întreg, umanitatea toată.

În realitate, zilele de Roș Hașana nu au un caracter național evreiesc, ci unul universal. În Nisan, cu șase luni mai tîrziu, începe calendarul nostru; în luna eliberării noastre din robia egipteană, e Pesah, sărbătoarea nașterii poporului evreu.

Acum însă, în luna Tisri, fiecare dintre noi devine un nou Avraham, un nou cetățean al omenirii și, ascultînd glasul Șofarului, strigăm „HAYOM HARAT OLAM“, „Azi e ziua creației lumii, azi stau în fața judecării cerești toate creaturile lumii“.

Iubiți frați și surori,

Nu în miez de noapte, nu în plină ameteală, nu în toiu ospetelor și al chefurilor, ci în toiu zilei, în pioasă reculegere sufletească, în umilință și conștiință limpede, ne confruntăm cu noi înșine, ne curățăm de păcate, ne revizuiam faptele și deschidem un nou capitol în „cartea vieții“.

Să ne pătrundem cu toții de măreția clipei, de sfîntenția misiunii noastre, de puritatea idealurilor noastre. Să strigăm cu glas tare identitatea noastră, aceea a purtă-

(Continuare în p. 6)

„IAMIM NORAIM“ „Zile înfricoșătoare“

Este știut că în calendarul nostru, atît de bogat în zile de sărbătoare, în zile de doliu, în aniversări și comemorări, există doar două sărbători exclusiv religioase : Roș Hașana — primele două zile ale anului, zilele supreme judecări și Iom Hakipurim — ziua iertării păcatelor. De fapt, cele două sărbători, precum și zilele dinaintea lor și cele dintre ele, nu sînt decît o singură sărbătoare care, datorită însemnătății ei speciale, diferă mult de toate celelalte sărbători.

Dacă, în general, sărbătorile noastre se caracterizează printr-o atmosferă de voioșie („și să te bucuri în zilele tale de sărbătoare...“), dacă, în general, nota dominantă a lor este aceea a destinderii, zilele de Roș Hașana și Iom Kipur sînt, din contră, pline de evlavie și de cucernică încordare, de seriozitate și de sobrietate, din care cauză poporul le-a numit „Iamim Noraim“ ימים נוראים „zile înfricoșătoare“.

La capăt de an, la poarta anului nou, sînt fixate în calendarul nostru „zile înfricoșătoare“ și această poziție a lor este deosebit de semnificativă. Anul nostru se încheie într-o serioasă confruntare a se conștiinței noastre cu noi înșine. Și chiar dacă în decursul anului ne permitem să ne înveselim și să ne bucurăm de dăruirile materiale și spirituale pe care ni le oferă viața, capătul anului și începutul lui sînt destinate bilanțului — adesea plin de regrete — a tot ceea ce am făcut și a tot ceea ce vrem să facem în viață. „În ziua de Roș Hașana se hotărăște și de Iom Kipur se definitivează sentința...“ Supremul Judecător se înalță pe tronul Său și trece în revistă faptele oamenilor. El hotărăște, în lumina acestor fapte, soarta lor în anul care vine. Disputa în-

tre ceea ce este bun în noi și ceea ce este umbră în sufletul nostru nu are însă loc în ceruri. Ea are loc în conștiința noastră, pe care o cercetăm în aceste zile ale socotelilor pentru a ne da seama dacă anul care a trecut nu a fost cumva trăit în zadar.

„Zilele înfricoșătoare“ încep de fapt în prima zi a lunii Elul, treizeci de zile înaintea anului nou. Ultima lună a anului este luna căinței : ea ne face să simțim suflul zilelor ce se apropie și ne îndeamnă să încercăm să ușurăm bilanțul finelului de an prin fapte bune și prin căință. În fiecare dimineață, la sfîrșitul serviciului divin se aud sunetele Șofarului, sunete amenințătoare de alarmă, care pătrund în inimă și o sfîșie. Ziua judecării se apropie ! Pregătească-se imprecinații să o întîmpine !

Din duminică săptămîinii în care cade Roș Hașana sau, dacă Roș Hașana cade într-o zi de luni sau marți, cu opt sau cu nouă zile înainte de marea sărbătoare, încep zilele de „Selihot“. Cuvîntul „seliha“ se traduce exact prin „iertare“. În speță el înseamnă o rugăciune caldă, sinceră, rostită pentru ierta-

(Continuare în p. 4)

Călătoria Eminenței Sale și a doamnei dr. Moses Rosen la Paris și Londra

La invitația Consiliului Comunităților Evreiești din Europa, Eminența Sa dl Șef Rabin și doamna dr. Moses Rosen au plecat, joi 10 septembrie, la Paris, spre a lua parte la Ședința Consiliului Serviciilor Comunitare Evreiești din Europa. Eminența Sa a participat la serviciul religios de Kabaia Sabat, vineri 11 sept., seara, la Templul central al Consistoriului Evreilor din Franța, din Rue de la Victoire, Paris.

Marele Rabin Emerit al Franței, René Samuel Sirat, a rostit o predică emoționantă de omagiu pentru ilustra personalitate a iudaismului mondial care este păstorul spiritual al iudaismului român, omagînd și felicitînd pe dr. Moses Rosen la cea de-a 80-a aniversare a zilei sale de naștere.

Simbatic 12 septembrie, seara, a avut loc o recepție la Hotel Bristol, cu participarea reprezentanților comunităților evreiești europene și a liderilor iudaismului francez.

În cadrul acestei recepții, Eminența Sa dr. Moses Rosen a rostit un toast omagial în cinstea președintelui Consiliului Comunităților Evreiești din Europa, dr. Fritz Holländer, cu prilejul retragerii d-sale la pensie.

Duminică 13 septembrie, a avut loc ședința statutară a Consiliului, cu participarea delegațiilor noilor state create în ultimul timp în Europa răsăriteană (Croatia, Rusia, Ucraina, Lituania, etc.). S-au prezentat referate importante în le-

gătură cu situația comunităților evreiești din aceste regiuni. A fost ales noul președinte al Consiliului, în persoana dlui David Lewis, reprezentant al iudaismului britanic.

La invitația Clubului Balfour, din Londra, Eminența Sa și doamna dr. Rosen au luat parte la lansarea volumului de studii și imagini intitulat „Facing Survival“ („Confruntare cu supraviețuirea“). Volumul a fost alcătuit de către o misiune anglo-iudaică, ce a vizitat comunitățile evreiești din Europa răsăriteană în anii 1985—86.

Misiunea a vizitat atunci și România și a avut prilejul să admire realizările incredibile ale comunităților noastre într-un stat comunist.

Redactorii volumului s-au adresat atunci Eminenței Sale cu rugămintea ca, pe lângă studiul pe care l-au editat, să scrie un articol-epilog. Acesta poartă mențiunea editorului : „Articolul este scris în 1987 și, la cererea autorului, îl reproducem integral“.

Într-unul din numerele viitoare ale revistei noastre, vom publica acest articol, intitulat „Refete“.

La recepția dată de Clubul Balfour în seara de miercuri 16 septembrie, a luat cuvîntul și dl Șef Rabin dr. Moses Rosen, care, într-o scurtă alocuțiune, s-a referit la situația actuală a evreilor din întreaga Europă răsăriteană.

Vineri 13 septembrie, Eminența Sa și doamna dr. Rosen s-au întors în țară

50 DE ANI DE LA MOARTEA LUI STEFAN ZWEIG

LITERATURA CA REFLECTARE
A PROPRIULUI PSYCHÉ

Cea de-a 50-a comemorare a morții celebrului scriitor evreu Stefan Zweig a oferit prilejul pentru o multiplă amintire a omului și scriitorului, precum și pentru o amplă privire retrospectivă asupra voluminoasei sale opere.

Prologul l-a constituit reuniunea comemorativă de la 6 februarie 1992 de la Basel, în cadrul căreia dr. Thomas Hänel, din acest oraș, a ținut, în sala plină până la refuz a comunității evreiești locale, un referat intitulat: „Stefan Zweig — Psychologe aus Leidenschaft” (Psiholog din pasiune). Referentul a punctat, pe scurt, câteva elemente din biografia lui Zweig. S-a născut la 28 noiembrie 1881, ca fiu al unei familii înstărite din Viena. A trăit, din 1919 până în 1934, la Salzburg, unde a apărut și cea mai mare parte a cuprinzătoarelor sale opere. Locuința sa de pe Kapuzinerberg a devenit cenealul multor artiști europeni: Bela Bartok și Maurice Ravel, H. G. Wells și Franz Werfel, Thomas Mann și Arthur Schnitzler erau oaspeții lui obișnuiți.

Dr. Hänel a trecut apoi la analiza prozei scurte, respectiv a navelisticii lui Stefan Zweig. În opoziție cu alți exegeți ai operei acestuia, Hänel și-a exprimat convingerea că teme și personaje din creația lui Zweig poartă o amprentă autobiografică. Astfel, anumite personaje feminine amintesc de firea dominantă a mamei sale, alte personaje manifestă aceeași setă de cunoaștere, confuzie a simțuri-

lor și tendință de fugă din realitate pe care le posedă Zweig. Adesea, personaje tinere, eroii navelor sale, recurgeau la actul disperat al sinuciderii, pentru a scăpa de izolare, de înșurubare sau alienare. Hänel a comparat în această privință două tragice povești de dragoste, care au, totuși, un deznădămint cu totul diferit. Este vorba de nuvelele „Der Stern über dem Wald” („Steaua de pe cerul pădurii”) și „Geschichte in der Dämmerung” („Poveste din amurg”), scrise înainte de primul război mondial. În prima, autorul face o analiză psihologică a zbuciumului din sufletul unui om sătul de viață care, decepționat, ia hotărârea de a se sinucide. El descrie, cu lux de amănunte și ca un fin cunoscător al sufletului omenesc, fenomenul denumit cu 50 de ani mai târziu în psihiatrie „stare presinucidă”. În cea de-a doua nuvelă, eroul își faurește fel de fel de visuri de viață, neîmplinite, fără să-i treacă nici o clipă prin minte gândul de a-și curma viața. În nuvelele lui Zweig transpare limpede influența lui Rilke, Baudelaire, Verhaeren și, îndeosebi, influența pesimistă a psihanalizei lui Sigmund Freud. În continuare,

referentul a subliniat câteva idei din nuvela lui Zweig „Buchmendel”, în care autorul pledează cu disperare împotriva violenței și a războiului, ceea ce exprimă foarte plastic și sugestiv în încheierea nuvelei: „Mendel war nicht mehr Mendel, wie die Welt nicht mehr Welt war” („Mendel nu mai era Mendel, după cum lumea nu mai era lume”). Nuvelele lui Zweig, apărute în ciclurile: „Lantul”, „Amok”, „Secret arzător”, se caracterizează prin tema cvasigenerală a înșurubării, a izolării, de care se simte apăsător omul într-o lume degradată spiritualmente. Ele se impun prin minuoasă analiză psihologică, prin cercetarea stăruitoare a reacțiilor fizice și psihice ale personajelor. Impresionante sînt dinamica sentimentelor și transparența dintre individualitatea autorului și cea a personajelor irfățate.

Hänel a menționat și faptul, mai puțin cunoscut, că Zweig a publicat și două volume de poezii: „Coarde argintii” (1901) și „Coroanele timpurii” (1906), evident influențate de neoromantism și impresionism. În acest context, Josef Osendorf, de la Teatrul de Stat din Basel, a dat citire unei poezii apărute în 1923, intitulată: „Ballade von einem Traum” („Baladă despre un vis”), în care transpar multe elemente caracteristice din personalitatea lui Zweig. Fire în-

chisă, nu-i plăcea să se destăinuie nimănui, înconjurându-se parcă de un gard de sîrmă ghimpată pentru a ține ascunse tălănele sufletului său. De asemenea, jurnalele intime și corespondența lui Zweig constituie izvoare nepuizabile, care oferă material pentru analiza stărilor sale sufletești. Aflăm, astfel, că a trecut prin grele momente depresive cînd împlinirea dificultății la desăvîrșirea vreunei lucrări sau cînd aveau loc evenimente mondiale cu implicații grave.

Dintre biografiile sale istorice se remarcă: „Joseph Fouché”, „Maria Antoaneta”, „Maria Stuart”, „Magellan”, iar dintre nuvelele psihologice: „Amok”, „Noapte fantastică”, „Asfințitul unei inimi”, „Scrisoarea unei necunoscute”, „Secret arzător”, „Sah” și romanul „Inimi neliniștite”. În toate acestea el reușește doar vag să realizeze sinteza dintre zbuciumul vremii și lumea interioară a eroilor, deplînsînd interesul spre sfera psihologică.

Nu mai programul cărților de buzunar scoase de Editura S. Fischer din Frankfurt însumează mai bine de 35 de titluri ale lucrărilor lui Zweig. Opera sa epică l-a făcut tot atât de renumit ca și evocările sale istorice și eseurile biografice. La vremea lui, Zweig era unul dintre scriitorii de limbă germană care se bucurau de cel mai mare

succes, lucrările sale fiind traduse în mai multe limbi.

Cînd, în 1931, a împlinit vîsta de 50 de ani, a părăsit activitatea oficială, făcînd, referitor la cifra de 50, următoarea remarcă: „Fünf ist eine schlechte Note in der Schule und die Null danach bedeutet, dass nichts mehr dahinter kommt” („Cinci este o notă foarte proastă la școală, iar zero-ul de după ea denotă că nu mai urmează nimic bun”).

Zweig a intuit foarte clar că născută sub umbra a național-socialismului și periculoasă încumbă această pentru omnire. Cucerirea puterii de către hitleristi în învecinata Germania, orientarea cără spre despotism în Austria și, nu în ultimă instanță, o neplăcută perspectivă polițienească întreprinsă în casa sa l-au determinat să emigreze în Anglia și, în 1941, în Brazilia. Protestul său împotriva fascismului și condamnarea acestuia reles născut din nuvela psihologică „Cătorul de cărti”.

După refuzul sursă a în Brazilia, izbucnirea celui de-al doilea război mondial și cucerirea teritoriale naziste, Zweig a declarat că nici el, pesimist fiind, nu s-ar fi putut gândi vreodată la asemenea catastrofe.

Deprimat de prăbușirea valorilor culturii europene, pe care le îndrăgea atîta, la 2 februarie 1942 Zweig a coborît în mare, în orașul brazilian Petropolis. Vestea tristă a sfîrșitului său a căzut ca un trăsnet. În Brazilia s-au organizat funeralii naționale pentru omul care s-a declarat întotdeauna evreu și cetățean apolitic al lumii.

Succesului exterior îi stătea în față resemnarea interioară

Amintirea scriitorului Stefan Zweig, al cărui scop al vieții era „să aprecieze totdeauna popoare și epoci, chipuri și opere numai în sensul lor pozitiv, creator și [...] să slujească fidel ideii lui indestructibil al înțelegerii între oameni, convingeri, culturi și națiuni”, a reunit, la a 50-a comemorare a morții, în februarie a.c., cititori și cercetători literari de la Toronto pînă la Izmir, de la Lisabona pînă la Bratislava.

Orașul Salzburg nu a lăsat să-i scape organizarea unui simpozion și realizarea unei expoziții „Stefan Zweig — pentru o Europă a spiritului”. Este prevăzută în cursul acestui an și înființarea unei Academii Stefan Zweig.

Întotdeauna aceasta va fi în favoarea „preocupării” sistematice pentru viața și opera acestui important autor. Multe posibile surse s-au pierdut din cauza distrugerilor din al treilea Reich sau în fuga lui Zweig și a contemporanilor lui persecutați. Mult se pierde și cu succesivii emigranților de limbă germană, tratați necorespunzător de descendenții care nu mai stăpînesc limba germană.

Urmărind drumul vieții lui Zweig, Klemens Renoldiner, sprijinit de Hilmar Hoff și Peter Karlhuber, a adunat documente, de la actul de naștere din 1881 pînă la dactilograma nuvelei „Sah”, care a fost terminată la începutul lui 1942 și a fost publicată postum, atîcînd în timp un tiraj de peste 1 milion de exemplare. Fotografii dovedesc feluritele sale prietenii, printre alții cu pictorul Frans Masereel, cu dramaturgul Carl Zuckmayer, cu dirijorul Arturo Toscanini și Bruno Walter; cărți postale mărturisesc despre excursiile sale în India sau în Anglia.

Este vizibilă și transformarea atitudinii sale, de la postura de voluntar în război la aceea de pacifist, saltul de la statutul de colaborator al publicației de propagandă a arhivei de război „Unsere Offiziere” (Ofițerii noștri), menționat în foaia matricolă, militară la registrului de carte funduară din 12.11.1914

(„voluntar pe durata războiului”), pînă la acela de autor al dramei pacifiste „Jeremias. Eine dramatische Dichtung” („Jeremia. Un poem dramatic”) — 1917. O primă bibliografie, publicată de Editura Insel — Leipzig, în 1931, la împlinirea vîrstei de 50 de ani a lui Zweig, reunește multe capodopere ale perioadei interbelice, de la „Amok. Novellen einer Leidenschaft” („Amok. Nuvelele unei pasiuni”) pînă la marea biografie despre ministrul francez al poliției sub Napoleon, Joseph Fouché.

Refuzul trebuie să fi fost cu greu suportabil consecventului iubitor de pace. În autobiografia sa „Die Welt von Gestern” („Lumea de ieri” — ed. română Editura Univers, 1988 — n.t.), cu toată abundența citare de nume — de la Romain Rolland pînă la Sigmund Freud —, nu este nicăieri pomenită îndelungată prietenie cu Joseph Roth, pe care Zweig l-a sprijinit și financiar. Cu toate acestea, cit de importantă trebuie să fi fost pentru amîndoi relația, se descoperă în dedicația din prima ediție a scrierii „Hob. Roman eines einfachen Mannes” („Iov. Romanul unui om simplu”), Berlin, 1930. Acolo stă scris „Lui Stefan Zweig, căruiu l datorez pe Iov — și mai mult decît pe Iov și mai mult chiar decît

poate însemna o carte, atîta cit însemnă o prietenie: să primească și să păstreze acest exemplar ca un mic compliment. Joseph Roth”.

Cei care, ca și Zweig, are pasiunea autografelor va ști să aprecieze foaia din romanul „America”, de Franz Kafka și un manuscris al lui Maxim Gorki, care a scris prefața pentru ediția din Uniunea Sovietică a operei lui Zweig (1927). Se găsește și note de subsoal amuzante despre prefața cu Freud, care, mai ales în ultimii ani de viață, s-a manifestat foarte prietenos. Zweig a scris de mai multe ori despre Freud, l-a dăruit prima ediție a scrierii „Ungeheuer des Herzens”, cu mențiunea „la veche cînstire cordială”. Într-o agendă de buzunar este menționată, pentru marti 19 iulie 1938, o vizită, împreună cu Salvador Dali, la Freud, „1/2 5 S. Dali, 5 Freud”. Tot de atunci s-a pîrșat un mic portret, aproape caricaturizat, al lui Freud, făcut de Dali.

Dar, așa cum expoziția voia să așternă un drum spre speranță lui Stefan Zweig într-o concepție umanistă asupra lumii, un impuls umanitar al oricărei acțiuni — o viziune care pînă în zilele noastre așteaptă să fie împlinită —, multe probleme ale simpozionului „Stefan Zweig și căutarea păcii

universale” sînt atît de expresiv actuale. Blocuri de teme ca „Război și pace”, „Scrisul în exil”, „Evreimea și exilul”, „Biografiile din exil” și „Statuni ale exilului” au avut darul să focalizeze viața lui Zweig convergentă spre succes publicistic și resemnare personală.

E o inițiativă palpantă pentru Mark H. Gelber, de la Universitatea „Ben Gurion” — Beer-Sheva (Israel) și pentru germanistul Klaus Selewitz, din Salzburg, care vor ca pînă la sfîrșitul anului să editeze un volum colectiv cu toate contribuțiile din congres, la Editura Ariadne Press (Riverside, California).

Vreo douăzeci de referenți s-au ocupat de viața lui Zweig, au întins arcu biograficului pînă la analiza de text. Elementele exil și căutarea păcii mondiale au sugerat asociații cu actualele evenimente politice: naționalismele aprinse în multe părți, fluxuri de refugiați pretutindeni, luptă pentru uniunea europeană.

Ce deosebește exilul de nostalgia depărtării? A fost Zweig un autor evreu sau mai curînd un autor de origine evreiască? S-a opus el național-socialismului cu mijloace adecvate? Pentru Mark Gelber, Stefan Zweig a fost incapabil să supraviețuiască într-o lume care nu-l considera printre semeni. În timp ce Margareta Pozi, pe baza unei comparării la motivului lui Jeremia la Werfel și Zweig, îi atestă o

conștiință distrusă a identității și trimite la statonica opoziție a lui Zweig de a se pronunța asupra situației evreilor, Jellinek Berlin determină din corespondența pînă în prezent nepublicată dintre Zweig și editorul său american Ben Huebsch, din anul 1933, un „raport pozitiv față de evreime”. Unele aprecieri vor trebui modificate în perspectiva îmbunătățirii cunoștințelor. Discontinuitățile în clararea poziției politice a lui Zweig l-au forțat pe acesta la un exil intern încă înaintea celui politic, aceasta fiind părerea lui Lionel Steinmann.

Natura retinută a lui Zweig l-a apărut de orice entuziasm față de ideologii politice, dar nu și de recunoștință sentimentală față de țara care l-a acceptat, ultimul adăpost. Deși decedat, în 1940, cetățean englez, el se simțea la Londra numai temporar. Brazilia l-a mobilizat într-o dată principiile vitale, atîta, încît l-a preocupat ideea unui „ballet brazilian” avînd ca temă ieșirea din sclavie, așa cum a descoperit Donald Prater. Detaliile din acea epocă a a lui Abraham Kooran, editorul brazilian al lui Zweig, care își mai amintește bine de „ultimile luni cu Stefan și Lotte Zweig”.

ELLEN PRESSER

Traducere de
ALFRED SPIEGLER

CARTEA CĂRȚILOR
PE ÎNȚELESUL TUTUROR

A apărut

„ESEURI BIBLICE”

de Șef Rabin dr. Moses Rosen
un nou studiu al Bibliei, în care evreii își vor găsi motivarea identității iudaice, mesajul mult milenar mozaic, etica Torei, învățătura noastră eternă.

Neevreii vor afla adevăruri etern omenești, etica evreiască și vor învăța a cunoaște iudaismul.

Cel mai bun răspuns dat antisemitismului, doctrină a ignoranței, a minciunii și a sălbătăciei, este Adevărul.

STIRI

AMOS OZ — LAUREAT

Duminică 4 octombrie 1992, la Biserica Sf. Paul din Frankfurt, reputatul scriitor german Siegfried Lenz va rosti cuvîntul omagial în cinstea laureatului Premiului pentru pace, conferit de comerțul german pentru carte, pe anul 1992, scriitorului israelian Amos Oz. Siegfried Lenz, laureat al acestui premiu pe anul 1988, este prieten cu Amos Oz, care militează pentru o pace pragmatică între palestinieni și israelieni. În 1988, Johann Meros a spus, în timpul conferinței premiului, că puținii germani și puținii oameni, în general, înțeleg „atît de profund Israelul, ca Siegfried Lenz”.

INSCRIPTII GRECEȘTI

Rămășițele unor clădiri mărețe, ale unor străzi elegante, precum și alte importante vestigii istorico-culturale se numără printre descoperirile făcute cu prilejul „Celui de-al optulea sezon arheologic” încheiat de curînd la Beit-Shean (sau Scythopolis, cum se numea respectivă localitate în antichitate). Profesorii Yoram Tsafrir și Gideon Forster, de la Universitatea Ebraică din Ierusalim, sub conducerea cărora se execută săpăturile, subliniază că în sezonul care a trecut s-au realizat mari progrese, în ceea ce privește atît săpăturile propriu-zise, cit și pregătirea amplasamentelor pentru restaurare. În perioadele romană și bizantină, Scythopolis era un oraș important în nordul Israelului. Actualmente, săpăturile întreprinse se numără printre lucrările arheologice care atrag în fiecare an mii de turiști.

EXPORT DE MEDICAMENTE DIN ISRAEL

Industria farmaceutică israeliană a înregistrat în ultimii trei ani o creștere de peste 30%. Și în domeniul exportului s-au înregistrat rezultate bune. În anul 1991, au fost vîndute medicamente de circa 104 milioane dolari S.U.A.

Cel mai mare concern al acestei ramuri este societatea „Teva”, cu o cotă-parte de peste 40% și cu peste 4.000 de salariați. În viitor, este de așteptat o creștere și mai mare a acestei ramuri.

Capacitatea ei competițională se bazează, și nu în ultimul rînd, pe aportul însemnat al Israelului la cercetarea internațională pe tărîmul biotehnologiei. Dar și în alt domeniu producătorii israelieni obțin succese. O societate israeliană care produce dicționare electronice a încheiat de curînd un contract cu o firmă din Rusia. S-a convenit ca partenerul israelian să producă 12.000 de computere de buzunar pentru traduceri ruso-engleze.

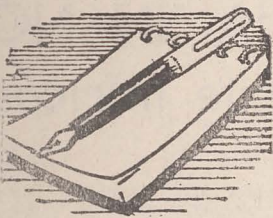
Israelienii au acumulat deja experiența necesară în realizarea dicționarelor electronice în diferite limbi (franceză, bulgară, ebraică și arabă). Actualmente, se lucrează la o versiune portugheză și la una spaniolă. Firma efectuează însemnate tranzații de export. Peste 20% dintre acestea sînt încheiate cu întreprinderi din străinătate, printre care și cu țări arabe.

SOCIETATEA ELSE LASKER-SCHÜLER...

„dorește să subvenționeze angajarea unui germanist în Israel. După cum a comunicat Președintele acestei societăți internaționale de poezie, profesorul Friedhelm Beiner, se va face apel în toată țara, la cetățeni și organizații, să sprijine prin donații acest neobișnuit proiect.

Societatea respectivă ar dori să actualizeze opera Elsei Las-

ker-Schüler și să ofere, totodată, unor importanți poeți, un cadru pentru dezbateri. Un proiect deosebit de important este „Centrul Else Lasker-Schüler pentru poezii prizonieri în Germania și în entitățile germano-fone din Europa”. Cu mulți asemenea creatori, ale căror lucrări mai zac prăfuite prin arhive, fiind aproape uitate, poeta din Wuppertal se cunoștea. Trei dintre ei, Helene Stöcker, Paul Zech și Armin T. Wegener, provin, ca și E. Lasker-Schüler, din Wuppertal.

UCRAINA CAUTĂ SĂ CÎȘTIGHE ADERENȚI EVREI

Președintele Ucrainei, Leonid Kravciuk, a făgăduit îmbunătățirea condițiilor de viață ale evreilor din țara sa. La recenta conferință internațională a Congresului Mondial Evreiesc, care a avut loc la Bruxelles, Kravciuk a afirmat că Ucraina va deveni „cel mai bun loc unde se poate trăi”, anunțînd, totodată, că țara sa va deschide peste puțin timp o ambasadă în Israel. La conferință a fost criticat antisemitismul din Europa răsăriteană.

ERICH MARIA REMARQUE: „DRUMUL ÎNAPOT”...

...este titlul unei expoziții speciale, deschise la Muzeul comemorativ al lagărului de exterminare Buchenwald, de lângă Weimar. Arhiva Remarque și Centrul de cercetare „Război și literatură” al Universității din Osnabrück a pus la dispoziție expoziția, care a și fost prezentată în mai multe orașe din Germania. Remarque — născut la Osnabrück în 1898 — a încălecat în romanul său „Pe frontul de Vest nimic nou” clișeu morții neapărat eroice a soldatului. Cărțile sale au fost arse, în 1933, în Germania lui Hitler.

Expoziția din fostul lagăr de exterminare, deschisă pînă la 24 mai a.c., a prezentat, pe 60 de pancarte și în cinci vitrine, aspecte din viața și opera lui Remarque. Au fost, de asemenea, expuse și ediții în diferite limbi ale romanului său anti-războinic cunoscut în lumea întreagă, precum și autografe din Arhiva Remarque de la New York. Scriitorul, care în 1931 a emigrat în Elveția, a trăit pînă în 1939 în S.U.A., iar în 1947 a adoptat cetățenia americană. A murit, în 1970, la Locarno.

VAL DE ANTISEMITISM PROVOCAT DE EȘECUL ECONOMIC

Fostul președinte al statului sovietic, Mihail Gorbaciov, a avertizat împotriva creșterii antisemitismului în Rusia. „Un eșec economic și politic ar putea conduce la un nou val de antisemitism”, a spus Gorbaciov, care a observat fenomenul și în unele instituții de stat.

APĂ ÎN CANTITĂȚI INDESTULĂTOARE

După iarna bogată în precipitații, nivelul apei din lacul Kinneret (Israel) a cunoscut o anumită scădere, din nou, aflîndu-se în prezent la patru centimetri sub limita superioară. Rareori a fost în Israel o vară în care lacul din nordul Galilei să aibă nivelul apei atît de

înalt. Experții cutează să facă pronosticul că, și în pofida consumului mare de apă, Iordanul va asigura în continuare necesarul pentru rețeaua energetică israeliană. Ei apreciază că, în ianuarie viitor, chiar și marcele stăvilor de lângă kibutzul Degania va trebui, poate, să fie consolidat, pentru a împiedica revărsarea apelor lacului.

JURNALUL LUI GOEBBELS EXPLICĂ METODELE NAZIȘTILOR

Jurnalul lui Joseph Goebbels, ministrul propagandei al lui Hitler, găsit în arhivele din Moscova, este edificator în privința metodelor și scopurilor naziștilor. Istoria celui de-al treilea Reich nu trebuie escamotată, subliniază revista hamburgheză „Der Spiegel”.

Ziarul britanic „Daily Mail” a reproduces o serie de însemnări ale lui Goebbels, pînă atunci nedate publicității, care vor fi păstrate la Institutul pentru istorie contemporană din München. Ziarul britanic „Sunday Times” a publicat extrase din jurnalul lui Goebbels găsit la Moscova.

TINERI SAHIȘTI ISRAELIENI

Tinărul de 16 ani Ronen Har-Zvi de la Ramat Gan a cîștigat la turneul de șah de la Duisburg titlul de campion mondial la categoria „pînă la 16 ani”. În 11 jocuri el a obținut 8,5 puncte. La turneu au luat parte saizeci de tineri. În anul 1975 Nir Greenberg de la Petah Tikva a devenit campion la categoria „pînă la 17 ani” și în 1988 Eran Liss din Rishon Le Zion, la categoria „pînă la 14 ani”.

JURNALUL LUI SIGMUND FREUD...

...despre ultimii zece ani ai vieții sale a fost publicat recent la Londra. Însemnările originale ale părintelui psihanalizei, decedat în 1939, constau numai din 20 de pagini mari, izolate. Deși Freud a notat adesea numai cuvînte-cheie, jurnalul completează cronologia ultimei faze de viață a renumitului medic vienez, care, ca evreu, s-a simțit amenințat de nazism și, în 1938, a fost nevoit să plece în Anglia. „Acum este doar un chin și nu mai are nici un rost”, a notat Freud, bolnav de cancer, în vara anului 1939, înainte de a muri, la 23 septembrie în același an, în urma unei doze exagerate de morfina. Ultima însemnare datează din 15 august 1939 și cuprinde numai cuvîntele: „Paniea de război”.

Jurnalul lui Sigmund Freud din anii 1929—1939 a fost publicat și comentat de Michael Molnar, colaborator al Muzeului Freud de la Londra. „The Diary of Sigmund Freud 1929—1939”. The Hogarth Press — London).

DUPĂ 14 ANI: PETER O'TOOLE DIN NOU LA MASADA

Însoțit de fiul său Lorkin, în vîrstă de 9 ani, actorul irlandez Peter O'Toole (59 de ani) a pășit din nou pe drumul spre Masada, pentru a-i arăta fiului său

unde a fost turnat, în urmă cu 14 ani, filmul de faimă mondială, purtînd acest titlu. Cu această ocazie el i-a povestit lui Lorkin multe istorii trăite, dar și acelea despre Masada și regele Irod. El le-a mărturisit reporterilor care îl însoțeau că nu se mai atinge de alcool, dar l-au chinat căldura, altitudinea și drumul pietros, în timp ce acestea îi făceau vizibilă plăcere lui Lorkin. Amindoi și-au petrecut vacanța la prieteni în Israel.

RANA VECHE PERSISTA PESTE GENERAȚII

Doi bărbați s-au întîlnit, pur și simplu, pe tărîm profesional: Yehuda Poliker, cîntăreț de frunte al formației de muzică rock „Benzine” și cunoscutul producător de discuri Yaacov Gilad. Chiar și atunci cînd formația israeliană de muzică rock s-a destrămă, Poliker și Gilad și-au continuat colaborarea. Primul compunea și cînta, celălalt îi înregistra cîntecele pe discuri.

Dincolo de relațiile profesionale dintre idolul rock-ului și manager nu existau nici un fel de afinități deosebite. Cîntărețul provenea dintr-un orașel grecesc, iar omul de afaceri crescuse într-o familie de intelectuali de origine poloneză. Totuși, într-o bună zi, cei doi au descoperit că părinții lor au împărțit aceeași soartă în timpul prigoanei naziste.

Pornind de la aceasta, regiunea israeliană Orna Ben-Dor Niv a realizat filmul „Biglal Ha — Milhama Hahi” („Din pricina acestui război”). Ea evocă cu discreție și măsură viața și destiniile celor două familii. Nu sînt ocolite leziunile sufletești pe care supraviețuitorii din a doua generație le poartă cu ei. Dar filmul, prezintă, totodată, doi oameni care, cu toată groaza insuflată de amintirea destinului părinților lor, nu s-au lăsat descurajați, ci împărtășesc speranța într-o viață mai bună care trebuie să fie edificată în viitor.

Orna Ben-Dor Niv se încumetă, cu acest film, să atingă un subiect tabu, despre care în Israel îi era îngăduit să vorbească numai generației mai vîrstnice.

„Biglal Ha — Milhama Hahi”, mai mult decît oricare alt film israelian anterior lui, atrage atenția nu numai asupra Holocaustului, ci și în primul rînd, asupra nevindecabilelor rănii sufletești ale supraviețuitorilor, care le poartă cu sine — ei și urmașii lor — ca pe un fel de povară ereditară.

UN FOST PAZNIC DE LAGĂR SS TREBUIE SĂ PĂRĂSEASCĂ S.U.A.

Un fost paznic al lagărului de exterminare Sachsenhausen, de lângă Berlin, care, la primirea cetățeniei americane, a trecut sub tăcere această funcție, precum SS-Totenkopfverband (organizația SS „Cap de mort” — n.f.), trebuie să părăsească teritoriul Statelor Unite. Potrivit unui raport, Michael Schmidt, în vîrstă de 69 de ani, s-a declarat gata, după o anchetă judiciară, să părăsească țara pînă la sfîrșitul acestui an. Oficiul Special de Investigații de pe lângă Ministerul Justiției din Washington, care-l demascase pe Schmidt, ce activa ca portar la Chicago, a retras între timp cetățenia americană unui număr de alți 42 foști funcționari naziști; 30 dintre ei au și trebuit să părăsească țara.

PENTRU ELEVI, MANUALE ÎMPRUMUTATE

Începînd din noul an școlar se introduce un nou sistem în școlile israeliene. Elevii nu-și vor mai cumpăra manualele școlare, ci le vor împrumuta. Așa cum a declarat presei ministrul educației, prin noul sis-

tem, părinții vor economisi mult. În acest scop, statul va trebui să facă investiții considerabile. Ministerul va trebui să pună la dispoziție pentru procurarea manualelor și a materialului didactic 15 milioane de șekeli. Dar împrumutul nu va fi absolut gratuit. Pentru fiecare an, părinții elevilor vor trebui să plătească o taxă de împrumut de o sută de șekeli. Familiile cu mulți copii vor realiza, însă, economii considerabile. Astfel, noul sistem de împrumut va fi apreciat, înainte de toate, de părinții din orașele în curs de dezvoltare.

MEDICAMENT ÎMPOTRIVA CANCERULUI

În Israel, se află în fază de testare un nou medicament împotriva cancerului mamar. Fiecare femeie israeliană la care terapia anticanceră dă greș va fi tratată experimental cu „Tascol” — acesta este numele de marcă al preparatului. Pe cînd, de exemplu, în Statele Unite acest mijloc este utilizat relativ rar, în Israel eficacitatea lui va fi testată printr-un experiment pe scară largă. Între timp continuă și strădanile pentru producerea pe cale sintetică a acestei substanțe de origine vegetală.

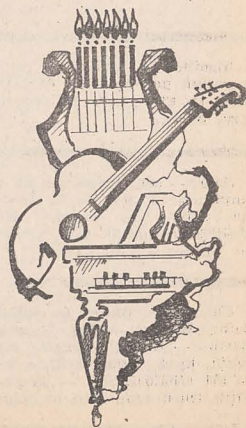
INVESTITORI STRĂINI ÎN ISRAEL

În comparație cu 1990 numărul investitorilor străini care și-au plasat capitalurile în Israel s-a triplat în anul trecut, cînd ei au investit în total 300 milioane de dolari. Dar există și un flux invers de capital. Balanța israeliană de plăți este afectată mai ales de numeroasele importuri. A crescut, indesebi, în ultimele luni, importul de automobile, mai ales japoneze, care se bucură de mare favoare la cumpărătorii israelieni. Modelele „Mitsubishi” și „Subaru” sînt frecvente printre noile înmatriculări. Pe al treilea loc se află marca italiană „Fiat”. În această mică țară, care este Israelul, pentru o rețea rutieră de numai vreo patru mii de kilometri sînt înmatriculate peste un milion de autovehicule.

CÎNTĂ PAVAROTTI ÎN ISRAEL

La Palatul Sporturilor Yad-Eliahu din Tel-Aviv va avea loc la 1 octombrie a.c. un concert al Orchestrei Filarmonice israeliene sub bagheta maestrului Zubin Mehta. Solist va fi tenorul italian de renume mondial Luciano Pavarotti.

Concertul amintește de marcele cîntăreț de operă hazan evreu Richard Tucker. Biletele de intrare au fost puse în vinzare cu începere din 9 august.

SCRISORI DE LA CITITORI

ONOR
EMINENȚEI SALE DR. MOSES ROSEN
ȘEF RABINUL CULTURII MOZAIK DIN ROMÂNIA
PREȘEDINTELE FEDERAȚIEI COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI

Am 72 de ani și mă aflu în fața unor probleme pe care, cu toată truda mea, nu știu cum să le interpretez și nici cum să le rezolv.

Este vorba de faptul că după ani și ani de suferință — oprimare îngrozitoare în perioada 1940—1944 —, când am fost dat afară din serviciu pe motive rasiale (anul 1940), am rămas șomer până în primăvara anului 1941 (perioadă în care „am găsit de lucru” doar iarna, la curățatul zăpezii pe aleile din cetatea orașului Alba Iulia... muncă de batjocură). Apoi, în perioada 1941—1943, concentrat pentru muncă obligatorie, în detașament de muncă exterioară — departe de casă, sub pază militară — muncă de rob. Iar în octombrie 1943, aflându-mă la muncă în cadrul unității militare „Batalionul I Instrucție și reparații auto din Sibiu”, am fost arestat și „cercețat” de către poliția de Siguranță Sibiu pentru activitate antisfascistă. La 20 noiembrie 1943, dosarul fusese înaintat spre judecare Curții Marțiale a Corpului 6 Armată Sibiu. Tribunalul Militar, cu sentința nr. 6030/1943 mă ACHITĂ de orice culpabilitate... dar Siguranța nu este de acord cu punerea mea în libertate. În baza Ordinului Dir. Gen. a Poliției nr. 46167/S/1943 fusese internat, ca OSTATIC EVREU, în lagărul Tg. Jiu și detinut pînă la prăbușirea dictaturii fasciste din România.

Trebuie să mai arăt că în perioada Holocaustului am fost obligat la plata unor taxe militare considerabile: să predau statului efecte de îmbrăcăminte, încălțăminte și lenjerie, numai noi-nouțe; bunuri materiale confiscate, „naționalizate”, trecute în patrimoniul statului; familia noastră, compusă din nouă persoane, am

fost obligați să ne restringem într-o singură cameră, celelalte trei camere fiind „împrumutate” altor familii evreiești dislocate din orașele și comune în centrul de județ Alba; purtarea pe brațul stîng a banderolei galbene cu inscripția „696 C.T. ALBA”, ca semn distinctiv pentru evrei, banderola fiind confecționată de către Comendura de Garnizoană Alba, m-a costat o sumă consistentă).

(Menționez în paranteză că în perioada guvernării comuniste, bătut de sentimente sioniste, în anul 1958 am fost scos din funcție și exclus din partid. Nu am făcut parte din securitate, miliție, organele de contrainformații, nici activist etc.).

Față de suferințele și nedreptățile enumerate mai sus, mă încadrează în rîndurile Victimelor Holocaustului, însă anii trec, viața se scurge și n-am beneficiat de nici un fel de despăgubiri, cu toate că după prăbușirea dictaturii ceaușiste multe categorii de cetățeni și-au găsit rezolvarea, printre care nu figurează nici un evreu — nici din greșală. Nu exemplific, deoarece cazurile sînt prea cunoscute.

Mă adresez Eminenței Voastre cu rugămintea să binevoiți a mă îndruma ce trebuie să fac, dacă e cazul să întreprind măsuri pentru ca — după atîtea suferințe și nedreptăți — să pot beneficia, cît de cît, de repararea nedreptăților prin care am trecut... există vreo posibilitate?

Cu mulțumiri, al dumneavoastră

ALEXANDRU SCHLESINGER

Str. Stelelor, nr. 10, Sc. A, Et. II, Ap. 9

FEDERAȚIA COMUNITĂȚILOR EVREIEȘTI DIN ROMÂNIA
CANCELARIA ȘEF-RABINULUI

DLUI ALEXANDRU SCHLESINGER

Publicăm scrisoarea Dvs., pentru că ea e tipică pentru evreii, rămășițe ale Holocaustului, care au supraviețuit.

Cu cuvinte simple, vă arătați biografia. Un evreu de 72 de ani, care a „scăpat”, prin cine a trecut! Întii fasciști, apoi comuniști. Întii ca „rasă inferioară”, ca „jidani” etc., apoi ca „sionist”.

După toate legile logicii, după cele mai elementare principii de dreptate, aveți dreptul, și statul e obligat să vă despăgubească.

În toate țările din Răsăritul Europei se legitimează și se încep măsuri în această privință.

EMINENȚĂ,

Înainte de toate țin să vă mulțumesc pentru promptitudinea cu care ați binevoit să onorați scrisoarea ce V-am adresat-o.

Cunoscînd multiplele preocupări, ce Vă lasă prea puțin timp liber pentru a vă ocupa de „problemele personale” ale unui sau altuia, răspunsul Dvs. a răsunat temerile mele... pentru care îmi permit să-mi exprim admirația pe lângă mulțumiri.

În cuprinsul scrisorii mă îndemnăți să nu mă las... să mă adresez și altor foruri pentru dreptul meu.

a) Trebuie să recunosc sincer că m-ați găsit nepregătit... Nu știu la cine la nivel e bine să mă adresez? Totodată țin să Vă asigur că nu mi-e frică, sînt jidani merg „pînă-n pinzele aibe”, numai să știu unde... și fără să divulg sursa!

b) Cred că în situația mea se află mulți

evrei — în suferință — (supraviețuitori ai lagărelor de exterminare naziste sau din Transnistria) și acționînd de unul singur (izolat), pe lângă sorți de izbîndă minime, nu se rezolvă problema celorlalți. Socot că se impun măsuri ample, conjugate, la nivel superior... dacă gresesc rog să fiu corectat.

c) Nu-mi pot explica nicidecum, de ce tocmai noi evreii, care am avut — proporțional — cele mai grele pierderi, atît în viața omenească, cît și în mijloace materiale, plus batjocura și umilintele la care am fost supuși, am rămas cu situația nu numai nerezolvată, dar nici măcar abordată.

Cu mulțumiri, al dumneavoastră,

ALEXANDRU SCHLESINGER

Timișoara

DECESE

Readuc în amintirea celor care l-au apreciat pe doctorul SOLOMON ZIBALIS, la 13 ani de la dureroasă despărțire. Soția.

Solo — soț, amintește cu durere că se împlinesc 9 ani de la trista despărțire de soția sa, doctor HORENSTEIN PEPII, un suflet cald, sincer și bun. Să se odihnească în pace!

Cu adîncă durere în suflet, Raluca — soție, Marcel — fiu, Dorothea — noră, Sorin — nepot, anunță înțetarea din viață, la 8 august 1992, a scumpului lor SAMI GRIMBERG — Tirgu-Neamț (Galați). Nu-l vom uita niciodată!

Familii Vernescu și Langmantel reamintesc, cu aceeași durere, că, la 1 Tisri, se împlinesc 6 ani de la pierderea iubitei lor surori, VAISMAN LEONTINA. Fie-i amintirea binecuvîntată!

BAR-MITZVA LA IAȘI

La Sinagoga Mare din Iași, s-a sărbătorit BAR-MITZVA cursantului de Talmud Tora — Sebastian Idelovici.

Asistența a fost impresionantă de începutul serviciului divin oficiat de noul Bar-Mitzva și de binecuvîntările chemării la Tora.

Tînărul a adus mulțumiri părinților, educatorilor, F.C.E. și Comunității Evreilor din Iași, pentru sprijinul de care s-a bucurat.

A fost pregătit de prof. I. Kara.

Coresp.

„IAMIM NORAIM” „Zile înfricoșătoare”

(Urmare din p. 1)

rea păcatelor. „Selihot” sînt colecții de poeme sinagogale destinate în special zilelor de post și — ca în cazul nostru — zilelor de cîntă, în care autorul își descarcă sufletul în fața Atotputernicului cerințu-l, în numele ostiei, iertare pentru faptele rele comise și rugîndu-l să se îndure de noi. Toți poezii medievale, în frunte cu marii maeștri ai poeziei ebraice: Iehuda Halevi, Șelomo ibn Gabirol, Avram ibn Ezra și alții au scris Selihot. Poeemele produc o impresie covîșitoare și nu degeaba imaginea zilelor de Selihot trăiește atît de vie în sufletul fiecărui evreu. În preajma zilelor de Roș Hașana și pînă de Iom Kipur, Selihot se citeau în cadrul serviciului divin obișnuit, ci în zorii zilei și ele impresionează adînc prin conținut și formă. Bineînțeles că esențială rămîne participarea noastră sufletească totală.

Ceva deosebit de profund și de mișcător ne cuprinde sufletul în seara zilei de Roș Hașana. E parcă s-ar deschide în fața noastră, pe neașteptate, poarta ferecată a viitorului, punîndu-ne, în veci nepregătiți, față în față cu Cel Atotputernic. Cum se face că niciodată nu-L simțim pe Dumnezeu atît de aproape de noi?

Cele două zile de Roș Hașana sînt zile ale judecării, în care se hotărăște soarta fiecărui muritor pentru anul care vine. „Ca un păstor care își numără turma trecîndu-și oile sub toiag”, așa ne numără și ne cercetează Eternul Păstor în ziua judecării. Și în atmosfera plină de îngrijorare a celor mai mari zile, cînd omul se simte aproape de sine și de Cel Etern — înimile se apropie și prăpastiile dintre ele dispar; oamenii se simt cuprinși de căldura dragostei celor născuți din același tată, dragostea celor supuși a-celorași eterne și imuabile legi.

„Leșana Tova Tikatevu” — „să fii scris pentru un an bun!”, așa sună salutul plin de încredere și de frățescă bunăvoință al marilor zile. Și la masa festivă, bucățile de piine pe care se rostește binecuvîntarea este muiată în miere. Ea simbolizează anul bun și dulce pe care Dumnezeu ni-l va dărui, sperăm, în judecata lui.

Ziua însăși este în mare parte petrecută în rugăciuni. Bărbații îmbracă „Kitl”, halatul alb al neprihănirii, care-l însoțește pe om și în drumul cel fără de întoarcere al morții. Îmbrăcîndu-l, ne aducem aminte că sîntem muritori și că nu știm cînd ni se rupe firul vieții. Și să ne mai aducem aminte că în fața Celui Atotputernic sîntem cu toții la fel, că nu există nici o diferență între om și om, decît diferența între ceea ce e bun și ceea ce e rău, între ceea ce e drept și ceea ce e nedrept.

Mahzorul de Roș Hașana este un splendid volum de autentică poezie. Cel care înțelege bine textele minunatelor poeme inserate în Mahzor nu se poate elibera multă vreme de sub impresia profundă pe care o produc. În dimineața primei zile de Roș Hașana se citește, de altfel, pentru prima oară în anul care începe, rugăciunea „Avinu Malkenu” (Tatăl nostru, rege al nostru...) în care-L rugăm pe Dumnezeu să ne binecuvînteze și să ne înscrie în cartea vieții pentru anul viitor. Rugăciunea — cunoscută deja de interpleții Talmudului — este repetată după aceea pînă la Iom Kipur, în cadrul fiecărui serviciu divin, în afara celor de seară.

În centrul rugilor de Roș Hașana stă ceremonialul suflării din Șofar (Tekiat

Șofar). Obligatorietatea suflării din Șofar este prevăzută în Tora, care numește zilele de Roș Hașana „Iom Terua”, adică „cele „zile ale suflării din Șofar”. Șofarul, acest pîrînte al instrumentelor muzicale, este confecționat dintr-un corn de berbec prelucrat special, la o temperatură ridicată. Sunetele lui erau odinioară — în urmă cu milenii — semnalele de adunare, de alarmă și de asalt ale triburilor evreiești. În ceremonialul de Roș Hașana, cele trei sunete ale șofarului (Tekia — un sunet lung, Șevarim — un sunet frînt în trei, Terua — un număr de sunete scurte și întretăiate) sînt semnalele „aducerii aminte”. Ele ne amintesc darea Torei în tunetul divinelui Șofar, Suprema Judecată care se deschide în cutremurătorul concert al trimbelor și venirea lui Mesia, deznodămîntul fericit și binecuvîntat al istoriei. De o sută de ori se suflă din Șofar în fiecare dintre cele două zile de Roș Hașana. O parte din sunet răsună înaintea rugăciunii de Musaf, o a doua parte chiar în cadrul Musaf-ului.

Rugăciunea de „Semone Esre”, rostită în a doua parte a serviciului divin de dimineață (la Musaf), este cea mai lungă rugăciune a anului evreiesc. Știm că rugăciunea de „Semone Esre” conține, în zile de lucru, 18 binecuvîntări și rugăminti tradiționale și una în plus împotriva delatorilor, iar în zilele de Sabat și de sărbătoare — 7. Cea de Musaf din ziua de Roș Hașana conține însă nouă binecuvîntări: cele șase obișnuite de introducere și încheiere și trei speciale de Roș Hașana, cunoscute sub numele de „Malhuioi”, „Zihronot” și „Șofarot”. Ele ni-L prezintă pe Dumnezeu în trei ipostaze diferite, caracteristice zilelor de Roș Hașana: ca rege atotputernic al cosmosului (Malhuioi), ca judecător unic a tot ce există, care nu uită nimic (Zihronot) și ca diriguitor etern al istoriei, ca minutor al omului și al creațiunii (Șofarot). Splendide uverturi la aceste trei binecuvîntări — originile lor sînt pierdute în preistoria cărților noastre de rugăciuni — întăresc în noi încrederea în El și în viitorul prevăzut, cunoscut și voit de El, spre binele creațiunii și al omului.

Impresionant în cadrul rugăciunii este și poemul lui Rabi Amnon martirul (sec. XIII e.a.) „Unetane Tokef”, care se citește cu evlavie în ambele zile de Roș Hașana precum și în ziua de Iom Kipur, în cadrul serviciului divin de Musaf.

În după amiaza primei zile de Roș Hașana, se obișnuiește să se citească o rugăciune la malul unei ape. Rugăciunea este cunoscută sub numele de „Tašlih” și este compusă din versete biblice la care se adaugă, ca introducerea și încheiere, o serie de psalmi. Ceremonialul se axează pe o rugăciune a profetului Miha în care se exprimă dorința ca Dumnezeu „să arunce în adîncurile mării toate păcatele poporului”. Se pare că însuși obiceiul este o ilustrare a acestei rugăciuni recitate — bineînțeles — și în cadrul rugărilor de Tašlih. Cuvîntul „Tašlih” (să arunci), folosit de profet în rugăciunea sa, a dat mai tîrziu denumirea întregului ceremonial.

În seara zilei a doua de Roș Hașana se încheie sărbătoarea propriu-zisă a Anului Nou. Judecata divină însă nu se încheie. Ea continuă pînă la Iom Kipur. Cele zece zile (aseret iemei teșuva) care despart zilele Anului Nou de marea zi a ispășirii păcatelor sînt folosite pentru rugăciuni și cîntări. Ele ne pregătesc sufletește pentru a putea împîlni ziua de Iom Kipur, cea mai sfîntă zi a anului evreiesc.

Adaptare după F. ABRAHAM

În S.U.A. despre România

Am primit din Statele Unite ale Americii o scrisoare de la dl Liviu Floda, originar din România. Pentru mulți intelectuali, numele lui Liviu Floda are o rezonanță deosebită. A debutat la „Adevărul” literar și artistic în noiembrie 1932 și, de atunci pînă la plecarea lui din țară, a fost o prezență constantă în publicistica română. La „Rampa”, ca și la „Cuvîntul liber”, ca și la alte publicații cu vădit caracter democratic, articolele dlui Floda erau cerute de redacții și savurate de cititori. În Statele Unite și-a continuat activitatea publicistică, remarcîndu-se atît prin scrisul său cit și prin verbul său inaripat. La Postul de Radio „EUROPA LIBERA” reportajele și comentariile dlui Liviu Floda, transmise cu regularitate, sînt așteptate cu nerăbdare de ascultători.

Această corespondență este prima pe care dl Liviu Floda o trimite în România după aproape o jumătate de veac. Ne bucură dorința pe care și-a exprimat-o Domnia Sa de a debuta, de astă dată, la „Revista Culturală Mozaic”.

Mulțumindu-i pentru excelența corespondență trimisă, îi dăm cuvîntul în cele ce urmează:

O interesantă coincidență a făcut ca două personaje născute pe teritoriul României, fiecare cu meritele sale ieșite din comun, să fie omagiate recent, în aceeași lună mai, unul pe coasta Pacificului, la Los Angeles, iar celălalt în localitatea Wilton, din statul Connecticut, de pe coasta Atlanticului.

Cei doi, ambii octogenari, fără să se cunoască între ei, au fost, unul în vest și altul în est, eroii acțiunilor separate la care participau în calitate de protagoniști.

În ordine cronologică, primul eveniment este cel petrecut la Centrul Simon Wiesenthal, pe data de duminică 3 mai 1992, cu ocazia Zilei de comemorare a victimelor Holocaustului din timpul celui de-al doilea război mondial.

Ca oaspete sosit din România — și nu numai ca oaspete, ci și ca erou al „Zilei” — se afla la Centrul Simon Wiesenthal din Los Angeles românul Teodor Stănescu, azi în vîrstă de 81 de ani.

În anii tinereții a fost profesor de liceu, după care, în timpul celui de-al doilea război mondial, fiind rănit încă de la începutul campaniei antisovietice, n-a mai fost trimis — după vindecare — pe front, ci a fost mobilizat pe loc la București și repartizat la Institutul Central de Statistică al României.

■ Dl Teodor Stănescu la Centrul „Simon Wiesenthal” din Los Angeles

Tinărul Teodor Stănescu, dotat cu un real simț al obiectivității, dublat de o inimă de aur, s-a comportat în mod impecabil în anii guvernării marelui Ion Antonescu cu cei cîteva mii de evrei pe care i-a avut în subordine la „Statistică”.

Aceștia erau în majoritate avocați, medici, artiști plastici, actori, profesori, scriitori, zăriaști, contabili autorizați, foști studenți etc. Din cauza drasticeilor legiuri discriminatorii antonesciene, ei nu mai aveau dreptul de a profesa, a învăța, sau a avea vreun serviciu remunerat.

Acest fel de oameni i-a avut Teodor Stănescu în anii aceia (1941—44) repartizați de către autorități la muncă obligatorie la Institutul de Statistică. Aceștia și-au făcut din plin datoria, lucrările legate de Recensămîntul din 1941 al populației, gospodăriilor urbane și rurale, terenurilor și inventarelor agricole etc. etc., decurgînd în bune condiții și cu rezultate edificatoare pînă imediat după 23 august 1944.

După cum se știe, după înlăturarea de la putere și arestarea marelui Ion Antonescu, munca obligatorie a intelectualelor evrei la Institutul de Statistică a încetat.

Postii subalterni de-atunci de la „Statistică” nu l-au putut însă uita pe binefăcătorul lor din anii grei ai discriminării rasiale și ai antisemitismului oficial. Așa s-a ajuns ca actualul rabin dr. Levi J. Galperin, stabilit de mulți ani în California, la Los Angeles și care a lucrat la Institutul de Statistică, să propună Centrului Simon Wiesenthal de studii în legătură cu Holocaustul răsplătirea profesorului Teodor Stănescu din București cu o diplomă de onoare pentru comportamentul său față de cei peste patru mii de

evrei pe care i-a avut în subordine în anii grei ai guvernării antonesciene.

În vederea acordării diplomei, Centrul Wiesenthal din Los Angeles s-a adresat numeroaselor ziare evreiești care apar în diferite limbi în multe din țările lumii unde trăiesc foști cetățeni români, care au emigrat după cel de-al doilea război mondial, solicitîndu-i pe aceștia să-și spună părerea despre fostul lor superior de la Institutul de Statistică din București.

În felul acesta s-au primit la Los Angeles numeroase răspunsuri din Statele Unite, Canada, Israel, Franța, Italia, Germania, Brazilia, Anglia, Elveția, Australia etc. etc., toate scrisorile întărind propunerea rabinului dr. L.J. Galperin, în ce privește umanismul care l-a caracterizat pe acest exemplar de elită, aparținînd poporului român.

Așa s-a ajuns că în dimineața zilei de 3 mai a.c., la Centrul Wiesenthal din Los Angeles, în prezența conducătorilor acestui centru și a unor reprezentanți ai oficialităților marelui oraș, firavul octogenar de azi, Teodor Stănescu, a primit, cu adîncă emoție, „Diploma de onoare” ce i-a fost înmînată.

Aceasta i-a fost conferită pentru comportamentul său onest, civilizat, uman, plin de riscuri personale la vremea aceea, față de cei peste patru mii de evrei din București repartizați pentru „muncă obligatorie de folos obștească” la fostul Institut Central de Statistică din București, institut condus în vremuri grele, nelipsite de pericole, de acel rar exemplar uman și autentic democrat, dr. Sabin Mănuilă. După cum se știe, el a decedat cu ani în urmă în Statele Unite, unde se afla în exil, în urma acaparării țării de către comuniști.

Pentru cel ce scrie aceste rânduri, Teodor Stănescu este prietenul de joacă din copilărie, din anii '20, petrecuți împreună cu alții de-o seamă cu noi, pe fosta stradă Elena Doamna, de lângă Rondul Regina Maria, pe linia tramvaiului 15, bătînd turca sau mingea de fotbal pînă simțeam că e timpul să ne sosească părinții de la muncă și ne retrăgeam la casele noastre să ne facem temele pentru a doua zi.

Prin faptele sale cinstite, spontane, dezinteresate, pline de omenie și înțelegere

față de aproapele său, Teodor Stănescu face onoare României, Bucureștiului și străzii noastre de-atunci pe care el continuă să locuiască și acum și unde vecinii mult respectați ne erau, între alții, marii actori ai vremii, I. Monteaureanu, G. Niculescu-Buzău și George Aurelian (Lulu) supranumit „Mosjukin al României”, ca și Gogu Axioti, cel ce avea să devină campion național de box, mai în vîrstă ca noi, dar părășit și el la multe din „năzbîtiile” de atunci.

Una din acestea era escaladarea gardului Seminarului Central, din a cărui vastă grădină cu care ne învecinam cu legeam pîrguitele dade care ne-au îndulcit copilăria.

*

Cel de-al doilea eveniment din aceeași lună mai 1992, eveniment legat de un originar din România, care-a primit o înaltă distincție, este cel al cărui erou a fost profesorul american dr. Joseph M. Juran.

Evenimentul a avut loc în pitoreasca localitate Wilton, din apropiere de New York, și a constat în înmînarea diplomei de membru de onoare al Academiei Române doctorului Joseph M. Juran, creatorul unui important institut de management din Statele Unite.

Diploma i-a fost înmînată omului de știință american de prof. dr. Mihai Drăgănescu, președintele Academiei Române, (în stînga imaginii), care-a făcut drumul de la București pentru a-l omagia pe cel care, prin lucrările sale, este considerat în întreaga lume ca unul din cei mai mari teoreticieni ai științei managementului și realizării calității produselor.

Dr. Joseph M. Juran s-a născut la Brăila, în urmă cu 88 de ani și a imigrat, împreună cu părinții și frații, în Statele Unite, în anul 1912. Se află deci în America de optzeci de ani. Cu toate acestea, încă mai poate articula anumite cuvinte românești pe care le-a auzit în casa părintească sau pe care le-a învățat în clasa întii primară.

Devenit, de multă vreme, președinte al unei Fundații, care-i poartă numele și al unui Centru de studii în domeniul conducerii întreprinderilor, doctorul Jo-

seph Juran, recunoscut în întreaga lume ca un savant în domeniul său de activitate, a fost plăcut impresionat de hotărîrea luată, în unanimitate, de plenul Academiei Române de a-i acorda titlul de membru de onoare.

De asemenea, într-o convorbire pe care am avut-o cu d-sa, a mărturisit că se simte profund onorat de gestul Academiei Române, cel mai înalt for de cultură din țara sa de naștere.

Încă violi, activ și la curent cu tot ce se petrece în lume în domeniul său de activitate, profesorul dr. Joseph Juran își aduce aminte, după opt decenii de la părăsirea României, de multe lucruri, printre care, în mod surprinzător, înotul în Dunăre, la Brăila, sport pe care-l practica atît tatăl și frații săi mai mari, cît și mulți alți locuitori ai portului în care se încărcau șlepurile pline de grîne românești ce luau calea Occidentului.

În convorbirea pe care am avut-o cu dr. Joseph M. Juran referitor la înalta distincție ce i-a fost acordată de Academia Română din București, d-sa a ținut să sublinieze — între altele, în englezește bineînțelese — că „este uimit de atenția ce i s-a acordat de înaltul for din capitala României”.

„În plus” — a adăugat savantul american de origine română — „mă consider profund onorat, pentru că această distincție vine din partea țării mele de naștere, după atîtea decenii de la emigrarea mea, împreună cu întreaga familie”.

O adîncă impresie a produs asupra celor prezenți la acest eveniment actul însoțit de înmînare, de către prof. dr. Mihai Drăgănescu, președintele Academiei Române, a diplomei de onoare a înaltului for de cultură din România, acordată — lucru rareori întîlnit — în unanimitate savantului american.

În cuvîntarea ținută cu acest prilej, d-sa a ținut să sublinieze — între altele — că începînd din 1924 și pînă acum, dr. Joseph M. Juran, președintele Institutului care-i poartă numele, a fost de-a lungul anilor profesor universitar, înalt funcționar public, director de întreprinderi, făuritor de principii călăuzitoare în domeniul managementului, autor de manuale, cursuri și casete video răspîndite în întreaga lume, despre management și realizarea calității produselor.

Aceștea din urmă, a subliniat președintele Academiei Române, prof. Mihai Drăgănescu în cuvîntarea sa, prezintă o deosebită importanță nu numai în țările capitaliste, ci și în cele care — ca România de azi — se străduiesc să aplice principiile unei economii libere, privatizate.

Așadar, doi fii ai României, unul care-a avut comportament ireproșabil față de evrei în timpul prigoanei din anii 1941—44, e vorba de Teodor Stănescu din București, și celălalt — profesorul dr. Joseph M. Juran, care-a emigrat de timpuriu, și care, recent, a fost distins cu titlul de membru de onoare al Academiei Române, au făcut ca în cercurile din America în care au fost omagiați să se vorbească de bine despre România.

LIVIU FLODA

Muzicieni israelieni la București

După concertul dirijat de Mendi Rodan la 30 aprilie 1992, la pupiturul Orchestrei Naționale Radio, aceeași orchestră i-a avut ca soliști pe artiștii israelieni originari din România Avy Abramovici (vioară) și fiul său, Michael, în vîrstă de 21 de ani (pian). La pupiturul dirijoral a apărut Paul Popescu. Oaspeții au interpretat Concertul pentru vioară de Anatol Vieru și Concertul pentru pian de Maurice Ravel.

În cursul aceleiași vizite, cei doi muzicieni israelieni au susținut, la Muzeul de Artă, un recital, în organizarea Filarmonicii „George Enescu” și la Asociației Culturale de Prietenie România-Israel. În programul recitalului, în afară de lucrări de George Enescu, Claude Debussy și César Franck, au figurat și lucrări de compozitori israelieni: Paul Ben-Haym — „Tre cîntece fără cuvinte pentru vioară și pian”; Menahem Zur — „Preludiu pentru vioară solo”; Moshe Zorman — „Omăgiu lui Gershwin”, pentru pian (piesă obligatorie pentru concursul internațional Arthur Rubinstein).

Cu prilejul turneului, la Academia de Muzică din București a avut loc o întîlnire a lui Avy Abramovici cu foștii lui colegi de activitate didactică din Academie (fostul Conservator „Ciprian Porumbescu”). Oaspetele a donat fonotecii Academiei o serie de casete video cu înregistrări muzicale ale unor iluștri interpreți: Arthur Rubinstein, David Oistrach, rowitz, Ivo Pogorelec, Herbert von Karajan, Paul Badura-Skoda, Herbert von Karajan. Cu această ocazie, Avy Abramovici, jan. Cu această ocazie, Avy Abramovici, care, înainte de a face Alia, a fost cadru didactic la Conservatorul „Ciprian Porumbescu”, a relatat despre organizarea în-

vățămîntului muzical și probleme organizatorice ale activității didactice din Israel.

În afară de aparițiile din București, oaspeții au concertat și la Bacău.

De cînd au făcut Alia, în 1984, soții Abramovici au revenit în România de multe ori, mai ales respectînd tradiția de a merge la mormintele de familie înaintea sărbătorilor de toamnă. Niciodată nu au ocolit sălile de concert, unde i-am întîlnit, iar foștii colegi le-au făcut totdeauna primiri calde. Dar numai anul acesta membrii familiei Abramovici și-au arătat din nou măiestria artistică.

Înainte de plecarea lor în Israel, cei cîinci Abramovici au fost elemente de bază ale manifestărilor culturale-artistice ale obștii evreiești din România.

Cu ocazia vizitei comentate mai sus, am avut ocazia să discut cîte ceva cu Avy Abramovici despre activitatea sa și a celorlalți muzicieni din familie.

— Cînd ați plecat din România?

— În 1984, la vîrstă de 48 de ani. De la început m-am stabilit la Ierusalim. Am activat în orchestra din acest oraș și ca profesor la Academia Rubin. De asemenea, am fost solist al orchestrei; am făcut și imprimări pentru postul de radio Kola Muzica; am dat și recitaluri. Am făcut turnee în Spania și în Franța, împreună cu fiul meu Michael, cu care, din 1986, am constituit „Duo Abramovici”. Programele cuprind muzică de la clasic la modern.

Ca profesor, am avut elevi și studenți buni, junii din Aliaua română.

Fiul meu Michael studiază pianul la Academia de Muzică din Tel Aviv. L-a avut mai întîi ca profesor pe Arie Vardi,

deținător al premiului al II-lea (la egalitate cu Constanta Iliescu) la al doilea concurs „George Enescu” — 1961 (premiul I neacordîndu-se). Actualmente, îl are ca profesor pe Viktor Dereviankov, venit din fosta U.R.S.S. Este un profesor metodic, „de modă veche”, care își urmărește cu multă atenție elevii. Michael are o activitate concertistică susținută, cu recitaluri și înregistrări. A fost trimis în Norvegia. A primit mai multe burse, printre care foarte prestigioasa bursă a fondului Keren-Share (America-Israel). Are un repertoriu larg: Mozart, Beethoven, Brahms, Ravel, piese camerale din întreg repertoriul, de la clasic la modern.

Celalți doi băieți ai mei, inițial unu' violonist, celălalt pianist, nu mai practică muzica decît ca amatori. Unul studiază economia, celălalt psihologia.

Am cîntat cu familia în formații de la soia pînă la toți cinci. Soția mea, Victoria Abramovici, flautistă (care a asistat la toată această convorbire) a avut și în România o activitate artistică susținută; cum este copleșită de obligațiile casnice (are de îngrijit patru „băbăți”). De aceea, la ora actuală, nu mai face decît profesorat. Are mulți elevi, căci în Israel flautul este foarte îndrăgit.

— Veți reveni în turneu în România?

— Am primit propuneri din România; avem programate concerte în Israel și propuneri de turnee.

Din informațiile obținute din locuri competente, am aflat că, pentru stagiunea 1992—1993, Michael Abramovici este programat ca solist la Filarmonica „George Enescu” și Avy Abramovici la Orchestra Națională Radio.

A. SPIEGLER

ÎN SFÎRȘIT, CEVA ADEVĂRAT!

Poetul, Rabinul și Securitatea

— pagini palpitate din dosarul de interceptare a convorbirilor telefonice la domiciliul d-lui Corneliiu Vadim Tudor, înainte de decembrie 1989 —

2550
0063099
nov.80
STRICT SECRET
Ex.Nr.1

100/0063099 din 31 octombrie 1980

NOTA

00012

În rîndul intelectualilor de naționalitate ebraică, sînt exprimate tot mai frecvent în ultima perioadă nemulțumiri, generate de conținutul articolului de fond al revistei "SAPTA-MINA" din 5 septembrie a.c., intitulat "IDEALURI", al cărui autor este poetul CORNELIU VADIM TUDOR. Majoritatea acestora, între care acad. ALEXANDRU GRAUR, scriitorii NINA CASSIAN, IVIDIU CROMMĂLNICEANU, LUCIAN RAICU, califică unele afirmații făcute în articolul menționat ca fiind "atacuri naționaliste și antisemite care insultă populația evrească, instigînd la ură rasială și națională".

Articolul a continuat să fie analizat și interpretat de majoritatea membrilor comunității evreiești, în special cu ocazia unor activități colective organizate în ultimul timp. Astfel, la 28 septembrie a.c., cu prilejul sărbătoririi a 80 ani de la nașterea acad. ALEXANDRU GRAUR, rabinul șef ROSEN MOSES a susținut că evreii ar trăi în prezent un moment greu și că din nou ar fi pusă în discuție în țara noastră, condiția intelectualului, a evreilor în general. A precizat că în calitate de deputat în Marea Adunare Națională, va protesta și va cere să se ia măsuri drastice împotriva manifestărilor antisemite.

A rezultat de asemenea că, Comunitatea evrească din R.S.România se consideră "agresionată, lovită, supusă unei terori oficiale", făcîndu-se referiri tendențioase asupra unor orientări politice din cultura românească actuală. Patriotismul, cultivarea tradițiilor naționale, afirmarea permanenței și continuității poporului român au fost considerate, în special de rabinul șef ROSEN MOSES, drept "naționalism și antisemitism".

Am solicitat Eminenței Sale unele lămuriri în legătură cu acest document.

Domnia Sa ne-a răspuns: — Nu polemizez și nu răspund celor care utilizează minciuna, calomnia și insolenta în articolele lor. Nu mi-e posibil să polemizez cu cei care folosesc un stil urit și vulgar, pentru că nu dispun și nici nu vreau să dispun de asemenea "arme".

Talmudul (da, Talmudul cel "veritabil" și nu cel "inventat de Moses Rosen și de alți rabini", după cum susțin "savantul" scribi la care mă refer), Talmudul spune că "murdăria n-o pot zvirli decît cei care se află în mocirlă și au, deci, la dispoziție un asemenea material". De data aceasta însă "gura păcătoșului adevăr grăiește".

Sînt adevărate, deci, marea majoritate a celor ce referă la Securitate, agenții informatori, agenți care, însă, mai adaugă de la dînsii calificări și păreri care nu stau bine unui "profesionist".

Astfel, parcă ar citi "Politica" din 1992, atunci cînd autorul informației spune: "Patriotismul, cultivarea tradițiilor naționale, afirmarea permanenței și continuității poporului român au fost considerate, în special de rabinul șef Rosen Moses drept «naționalism și antisemitism»".

Unde? Cînd? Cu ce cuvinte a scris sau spus rabinul-șef cele de mai sus, nu se mai obosește atotștiutorul agent să

mai spună. Parcă ai auzi pe cei de la "Politica" strigînd: "Șeful Rabin a culpabilizat poporul român". Același "spune-mi unde, cînd și cum" rămîne fără nici un răspuns.

În legătură cu convorbirea mea cu dl Adrian Păunescu, pe care l-am considerat un mare poet și nu "un tribun al poporului", despre care am avut atunci convingerea că nu e antisemit, este adevărat că această întîlnire a avut loc. Nu este însă deloc adevărat că aș fi pomeneit de "presiuni politice sau economice" sau baliverna că "aș fi primit dispoziții din partea Statului Israel să solicit desființarea comunității evreiești din R.S.R. pentru emigrarea tuturor evreilor".

În rest, raportul agentului spune adevărul, iar publicarea sa nu poate decît să-mi facă cinste. Mi-am apărut atunci frații, îi apăr și azi. Mi-am pus atunci în pericol viața: cine știe dacă nu și azi? Dacă se nimereste ca de partea cealaltă să stea aceiași oameni, cu atît mai rău pentru ei.

Ceea ce, însă, e interesant e că "Politica", precum și confracții ei intru "dragoste de oameni" dispun de documente "strict secrete". Nu e nevoie de nici un comentariu la nedumerirea mea.

I-aș ruga să facă bine și să mai caute "tot acolo" unde "se știe tot" și să publice toate, ABSOLUT TOATE documentele ce le vor găsi și în care numele meu ar apărea.

Reproducem mai jos facsimiliul apărut în "Politica" din 8 august 1992, document interesant prin conținutul și proveniența sa.

Reamintim data documentului: 31 octombrie 1980, după ce, la 5 septembrie 1980, "poetul curții" lui Ceaușescu, azi

președintele partidului "România Mare" (dacă n-am fi evrei, ne-am cruci, vîzînd ce se poate realiza de către unii. Vorba lui Eminescu: "Alte măști, aceeași piesă") a lansat atacul antisemit intitulat "Idealuri" în revista partidului comunist din Capitală — "Săptămîna".

- 2 -

În acest context, la data de 3 octombrie a.c.,

ROSEN MOSES a adresat Comitetului municipal de partid București și redactorului șef al revistei "SAPTA-MINA" o "scrisoare deschisă" în care a expus punctul de vedere al Comunității evreiești față de conținutul articolului amintit, solicitînd publicarea unui alt editorial în care să se recunoască, între altele, că în rîndul redactorilor "s-au strecurat fasciști" și să dezavueze "insulte și ajițări la ură națională".

În cadrul unei întîlniri realizată recent cu ADRIAN PĂUNESCU, redactor șef al revistei "FLĂCARA", ROSEN MOSES i-a făcut cunoscut că articolul "IDEALURI" ar fi stîrnit un "val de protest internațional al evreilor" fiind calificat ca un "act criminal îndreptat împotriva populației ebraice de pe mapamond". După opinia sa, situația creată ar putea căpăta formă "dintre cele mai neașteptate", pornind de la "presiuni politice" și ajungînd la "cele economice" împotriva țării noastre. Totodată, ROSEN MOSES i-ar fi solicitat lui ADRIAN PĂUNESCU — pe care îl consideră "tribun al poporului" — să publice în revista ce o conduce, articole favorabile poporului evreu și meritelor acestuia de-a lungul a 2.000 de ani.

Rabinul ROSEN MOSES i-a mai conflat lui ADRIAN PĂUNESCU că ar fi primit dispoziții din partea statului Israel să solicite desființarea Comunității evreiești din R.S.România, precum și emigrarea tuturor evreilor.

Se dețin date că unii scriitori români, între care EUGEN IEBELEANU, GEO BOGRA, DAN DESLIU, exercită influență asupra rabinului ROSEN MOSES să ceară public demascarea "antisemitismului" în R.S.România, prin publicarea unor materiale "demascatoare" în revista "Cultul mozaic".

În același timp, anumiți intelectuali evrei din țara noastră apreciază că unele articole incluse în volumul IX al ediției "Mihai Eminescu" — care cuprinde publicistica poetului din perioada 1970-1971, — ar avea conținut antisemit, iar ROSEN MOSES a adresat recent o scrisoare de protest președintelui Academiei R.S.România solicitînd retragerea volumului de pe piață.

Mesajul de Roș Hașana

(Urmare din p. 1)

torilor Șofarului, aceea de mesageri ai Psalmilor, aceea de luptători împotriva tuturor acelor care otrăvesc sufletele cu ură turbată, cu minciuni sfruntate, cu calomnii caraghioase.

Să răspindim etica noastră, să fim mindri că aparținem poporului Dumnezeuului lui Avraham.

עם אלקי אברהם
Să luptăm pentru a împlini ceea ce ne rugăm în aceste zile.

ה'רשעה כוזה בעשן תכלה, כי תעבור כמשה
דון מן הארץ
„Să amuțescă, Doamne, toți nelegiții, întreaga ticăloșie să se risipească, precum fumul, căci Tu vei stîrpi domnia tiraniei pe acest pămînt”.

Să nu tăcem. Să ne apărăm demnitatea și drepturile. Au trecut vremurile în care hulanții ne loveau, ne injurau, ne ucideau și noi nu puteam protesta. Dacă și acum am tăcea, ne-am merita soarta.

În pragul celui de-al treilea mileniu, fantomele durerosului trecut încearcă zadarnic să ridice capul.

„Popoarele toate” au învățat din amara lecție a trecutului și, de aceea, ele își dau minile. Indemnului lui David, apelul cornului de berbec, chemarea avrahamică au pătruns adînc în conștiința omenirii.

Zilele de Roș Hașana zguduie conștiințele, spulberă neghiobiile și fac să amuțescă toți ticăloșii.

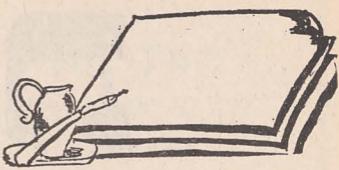
De la un capăt la celălalt al lumii, înălțăm ruga noastră pentru pacea, fericirea, bunăstarea și propășirea tuturor popoarelor.

Nu numai vouă, iubiti frați și surori, dar și întregului popor român, ospitalier și blind, îi adresăm tradiționala noastră urare:

„Să fiți înscrisi în cartea unei vieți bune, demne și fericite”.

Dr. MOSES ROSEN
Sef Rabin și Președinte al
Federației Comunităților Evreiești
din România

JOURNAL
OF THE ROMANIAN JEWS

THE 5753 ROSH HASHANA MESSAGE
to the Jewish Communities in Romania by
His Eminence CHIEF RABBI DR MOSES ROSEN

Dear Brothers and Sisters,
It is the turning point between the years, and the eternal voice of the ram horn, the Sophar, rings out in all the synagogues in Israel and in the Diaspora. We utter in deep piety and emotion the prayer that introduces this solemn event; it is the verse that begins Psalm 47: "O clap your hands, all ye people!"

כל העם יתקעו ביה

We put on the thousands of years old cloak of our ancestors, the Talit, and utter in ardent piety the call of the eternal bard of Judaism, King David; a call to all mankind throughout all ages and all meridians. It is a call meant to quench the passions and to tear the mask off the faces of all those who stir up hatred; it is a call-ideal for peace throughout the world.

The ram horn — the Sophar — reminds us of the spirit of sacrifice of the first Jew — Abraham — the man who embodies all nations"

אב המון גוים

"The father of many nations", the first Man who discovered the One and Only, abstract God, the Creator of us all. We tremble whenever we listen to the broken sounds of the Sophar, that is far from being a trumpet which announces victories or triumphs, but speaks to each human conscience, to each soul-spark torn out of the holy flame of the God-head — the call to unity, to love.

What about our New Year prayers? They concern the fate of all mankind. They are not restricted to the small framework of a nation, but to the whole universe, to the whole mankind.

In reality, the Rosh Hashana days do not have a national Jewish character, but a universal one. Six

months later, in Nissan, our calendar starts. It is the month of our liberation from the Egyptian bondage; it is Pessah, the feast of the birth of the Jewish people.

Now, during the month of Tishri, each one of us becomes a new Abraham, a new citizen of mankind, and when we listen to the voice of the Sophar, we cry "HAYOM HARAT OLAM", "Today is the day of the creation of the world. All creatures of the world stand today before the heavenly judgement".

Dear Brothers and Sisters,
It is not in the middle of the night; it is not in full dizziness, nor in the middle of merry making, but at midday and in pious spiritual re-

collection and clear conscience that we confront ourselves, we purge ourselves of our sins, we look back on our deeds and open a new chapter in "the book of life".

Let us all grasp the greatness of this moment, of the holiness of our mission and the purity of our ideals. Let us cry with a loud voice our identity; the identity of the bearers of the Sophar and messengers of the Psalms; the identity of the fighters against all those who poison the souls with mad hate, with plain lies and ludicrous calumnies.

Let us spread our morality. Let us be proud that we belong to the people of the God of Abraham

עם אלקי אברהם

Let us endeavour to fulfil everything we pray for during these days... והרשעה כולה כעשו תכלה כי תעביר במשילת זרון מן הארץ

"May, O Lord, all unlawful become quiet; all tyranny be dissipated like smoke, because you will wipe the rule of tyranny off the face of the earth".

Let us not keep silent. Let us defend our dignity and rights. The times when the hooligans struck us, cursed us, killed us, and we were not able to defend ourselves have long since passed. And if we were to keep silence, then we would deserve our fate.

At the threshold of the third millennium the phantoms of the painful past try in vain to raise their heads. "All nations" learnt the bitter lesson of the past, and for that reason they hold their hands together. David's urge, the appeal of the ram horn, the Abrahamic call penetrated deeply into the conscience of mankind.

The days of the Rosh Hashana stir up our conscience and scatter to the winds all foolishness and render silent all villains.

From one end to the other of the world we raise our prayer for peace, happiness, welfare and progress of all nations.

It is not only to you, beloved brethren and sisters, but also to the whole kind and hospitable Romanian people that we address our traditional greeting:

"May you be put down in the book of a better, dignified and happy life".

Dr MOSES ROSEN
Chief Rabbi and President of the
Federation of the Jewish
Communities in Romania

The Journey of His Eminence
and Mrs Dr Moses Rosen
to Paris and London

On Thursday, September 10, His Eminence and Mrs Dr Moses Rosen left for Paris at the invitation of the Council of the Jewish Communities in Europe in order to attend the meeting of the Council for Jewish Community Service in Europe.

On Friday, September 11, His Eminence attended the religious service on Kabbalat Shabbat, held in the central Temple of the Jewish Consistorium in France, in rue de la Victoire, Paris.

The Great Rabbi Emeritus of France, René Samuel Sirat, delivered a moving sermon and paid homage illustrating the personality of the world Judaism who is the spiritual shepherd of the Romanian Judaism. He also congratulated Dr Moses Rosen on his 80th Birthday.

On Saturday, September 12, in

the evening, a reception was given at Bristol Hotel. The reception was attended by the representatives of the European Jewish Communities and the leaders of the French Judaism.

During this reception, His Eminence Dr Moses Rosen delivered a toast in the honour of the President of the Council of the Jewish Communities in Europe, Dr Fritz Hölzl, on his retirement.

On Sunday, September 13, the statutory meeting of the Council was held with the participation of the delegates from the newly created states in Eastern Europe (Croatia, Ukraine, Lithuania, Russia, etc.). Relevant papers were presented about the situation of the Jewish Communities in these territories. Mr David Lewis, a representative of the

British Judaism, was elected President of the Council.

His Eminence and Mrs Dr Rosen were invited by the Balfour Club to London to attend the opening sale of a book called "Facing Survival". The book contains studies and photos about the Jewish Communities in Eastern Europe, and was written by an Anglo-Judaic mission who visited these communities in 1985—1986.

On that occasion, the mission visited Romania too, and had the opportunity to admire the incredible achievements of our community in a Communist State.

At that time, the editors asked His Eminence to write, in addition to their own study, an Epilogue-Study to end the book. The article carries the Editor's note: "This article was written in 1987 and, at the author's request, we reproduce it entirely".

We are going to publish this article entitled "Prescriptions" in one of the future issues of our magazine.

On Wednesday, September 16, in the evening, Chief Rabbi Dr Moses Rosen delivered a speech during the reception given by the Balfour Club. He referred to the actual situation

of the Jews throughout Eastern Europe.

On Friday, September 18, His Eminence and Mrs Dr Rosen returned to Romania.

